

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЦИБУЛЬСЬКА ОЛЕНА ВАЛЕРІЇВНА

УДК 378:373.3]:796(043.3)

**ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ВИХОВАННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ
КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

**Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук**



Хмельницький – 2021

Дисертація є рукописом.

Роботу виконано у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор
ПРИМА Раїса Миколаївна,
Волинський національний університет
імені Лесі Українки,
завідувач кафедри теорії і методики
початкової освіти.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
БІДА Олена Анатоліївна,
Закарпатський угорський інститут
імені Ференца Ракоці II,
завідувач кафедри педагогіки і психології;

кандидат педагогічних наук
ЦИПЛЮК Аліна Миколаївна,
КЗВО «Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради,
старший викладач кафедри теорії та методики
дошкільної освіти.

Захист відбудеться 8 квітня 2021 року о 13.00 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 70.052.05 у Хмельницькому національному університеті, за адресою: зал засідань, вул. Інститутська, 11, м. Хмельницький, 29016.

Із дисертацією можна ознайомитися на сайті <https://www.khnu.km.ua> та в науковій бібліотеці Хмельницького національного університету, за адресою: вул. Кам'янецька, 110/1, м. Хмельницький, 29016.

Автореферат розіслано 6 березня 2021 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради



І. В. Андрощук

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. У сучасних умовах життєдіяльності соціуму проблема збереження здоров'я особистості й суспільства загалом украй актуалізована. Ситуація, пов'язана з пандемією COVID-19, суттєво змінює весь світ і потребує осмислення низки проблем, які стосуються здоров'язбереження. Досвід боротьби з ковідною інфекцією засвідчив, що фактор здоров'я може відігравати вирішальну роль у розвитку економіки, політики, культури, освіти та інших сферах. Усесвітня пандемія оголила безліч питань, що постали внаслідок порушення здоров'язбереження суспільства. У таких умовах відбувається переосмислення цінностей і пріоритетів. Особливого значення набувають цінності життя, здоров'я, формування культури здоров'язбереження особистості, що підтверджує необхідність активізації здоров'яспрямованої спільної діяльності органів освіти та охорони здоров'я, реалізації міжнародних програм у сфері охорони здоров'я, зокрема Європейської мережі шкіл сприяння здоров'ю (European Network of Health Promoting Schools) у країнах Європи.

У вітчизняних нормативних документах (Указ Президента «Про національну стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» (2016), Закон України «Про охорону дитинства» (2001), «Національна доктрина розвитку освіти» (2002), «Державна національна програма «Освіта. Україна XXI століття», «Концепція формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у дітей та молоді» (2004)) виокремлено завдання щодо збереження здоров'я дітей, акцентовано на переході до гнучкої, динамічної ступеневої системи підготовки педагогів-вихователів, здатних забезпечувати становлення й розвиток фізично та морально здорової особистості дитини.

Отже, турбота про здоров'я дітей у процесі навчання, формування в них культури здоров'язбереження стають актуальними педагогічними завданнями. Сутність педагогічного аспекту забезпечення здоров'язбереження юного покоління полягає у вихованні в дитини з раннього віку індивідуального стилю здорового способу життя, що є основою культури здоров'язбереження особистості.

Особлива роль у цьому процесі належить учителю початкової школи, який, відповідно до специфіки своєї педагогічної діяльності, може застосовувати комплекс освітніх і виховних ресурсів здоров'язбережувальної взаємодії в початковій ланці освіти для цілісного розв'язання проблеми збереження та зміцнення фізичного, духовного й соціального здоров'я учнів, формування їхньої здоров'язбережувальної компетентності, культури здоров'язбереження. Педагог Нової української школи має бути не лише професійно запотребуваним, конкурентоспроможним, мобільним, а й здатним раціонально організувати життєдіяльність, демонструвати ціннісне ставлення до здоров'я із позицій культури здоров'язбереження – власної та учнів початкової школи. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження покликана сприяти виконанню пріоритетних завдань системи освіти, одне з яких – виховання відповідального ставлення до

власного здоров'я та здоров'я оточення як до найвищої індивідуальної й суспільної цінності. Це вимагає вдосконалення професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи щодо виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження й експериментальної перевірки ефективності запропонованих змін.

Конструктивними в контексті дослідження є наукові розвідки з професійної підготовки фахівців у вищій школі, а саме: Н. Бідюк, Н. Бугаєць, О. Будник, В. Гриньової, Р. Гуревича, І. Зяюна, Л. Карпової, Н. Кічук, О. Комар, Л. Кондрашової, Р. Кузьменко, Р. Пріми та ін. Серед досліджень, які репрезентують способи реалізації здоров'язбережувальної стратегії в процесі підготовки майбутніх педагогів, варто назвати праці Н. Белікової, О. Біди, С. Бобровник, М. Божик, Н. Денисенко, П. Джуринського, Н. Карапузової, А. Петрова та ін. На необхідності запровадження здоров'язбережувального виховання в загальноосвітніх навчальних закладах і формування в дітей, підлітків та молоді культури здоров'я, ціннісного ставлення до здоров'я, здорового способу життя наголошено в розвідках сучасних дослідників (Т. Бережна, В. Горашук, В. Оржеховська та ін.). Науково вартісними є різноаспектні дослідження, пов'язані зі створенням й організацією здоров'язбережувального (здоров'яорієнтованого) середовища в різних закладах освіти: О. Бельорін-Еррера, С. Дудко, Н. Левінець, Н. Лісневська, А. Циплюк та ін. У колі наукових інтересів вітчизняних учених (О. Бондаренко, Є. Єфімова, В. Коваленко, О. Марків, Г. Остапенко, А. Петров й ін.) представлені можливості здоров'язбережувальних технологій в удосконаленні системи професійної підготовки майбутніх фахівців. Окремі аспекти порушеної проблеми з'ясовано в працях О. Бондаренко, Т. Бойченко, В. Войтенко, М. Гриньової й ін.

Водночас формування готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження перебуває поза увагою науковців. Теоретичний аналіз зазначеної проблеми, ознайомлення з сучасною практикою професійної педагогічної освіти дає змогу виокремити низку *суперечностей* між: соціальним замовленням на підготовку вчителів початкової школи, здатних до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження, і реальними можливостями його повноцінного забезпечення в умовах традиційної системи опанування фаху; вимогами до підготовки майбутніх учителів початкової школи щодо виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження й відсутністю для цього науково обґрунтованих педагогічних умов; необхідністю формування готовності вчителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження та недостатнім розробленням навчально-методичного забезпечення цього процесу.

Отже, актуальність окресленої проблеми, брак її теоретичного й практичного опрацювання, а також необхідність ліквідації зазначених суперечностей зумовили вибір теми дисертації: **«Формування готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання у молодших школярів культури здоров'язбереження».**

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана відповідно до теми науково-дослідницької роботи Волинського національного університету імені Лесі Українки «Вплив фізичної активності на якість життя різних груп населення» (державний реєстраційний номер 0119U001191). Тема дослідження затверджена вченою радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 14 від 31.10.2019 року).

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні й експериментальній перевірці ефективності педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження.

Відповідно до мети, сформульовано **завдання дослідження:**

- 1) проаналізувати стан опрацювання порушеної проблеми в науковій літературі й освітній практиці, уточнити зміст ключових понять;
- 2) визначити компоненти, критерії, показники, схарактеризувати рівні й виявити стан готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження;
- 3) теоретично обґрунтувати й експериментально перевірити ефективність педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження; розробити модель досліджуваного процесу;
- 4) підготувати й упровадити в освітню практику закладів вищої освіти (ЗВО) навчально-методичне забезпечення для формування готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження.

Об'єкт дослідження – підготовка майбутніх учителів початкової школи в закладах вищої освіти.

Предмет дослідження – педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження.

Для розв'язання зазначених завдань використано такі **методи:** *теоретичні* – аналіз, синтез, порівняння, узагальнення наукової літератури для з'ясування стану наукового опрацювання проблеми, формування термінологічного апарату дослідження; моделювання для розроблення моделі формування готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження; *емпіричні* – спостереження, бесіда, опитування, анкетування, діагностичні методики, які дали змогу з'ясувати стан сформованості готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження; педагогічний експеримент (констатувальний і формувальний етапи) для перевірки ефективності педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження; *методи математичної статистики* – кількісний та якісний аналіз отриманих

результатів, опрацювання даних для визначення їхньої вірогідності й об'єктивності.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

– *уперше* теоретично обґрунтовано педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження: забезпечення позитивної мотивації студентів до провадження здоров'язбережувальної професійної діяльності в просторі початкової школи; організація освітнього процесу закладу вищої освіти за принципами природодоцільності, культуродоцільності, інтеграції знань із позиції здоров'язбережувальної особистісно орієнтованої педагогіки; активізація використання в процесі фахової підготовки майбутніх учителів початкової школи інтерактивних методів навчання, спрямованих на виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження; розроблено модель підготовки майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження (цільовий, теоретико-методологічний, змістово-технологічний, діагностувально-результативний блоки); обґрунтовано структуру готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження (мотиваційно-особистісний, когнітивний, операційно-діяльнісний компоненти);

– *удосконалено* критерії (спонукально-мотиваційний, пізнавально-інформаційний, рефлексивно-поведінковий), рівні сформованості готовності майбутнього вчителя початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження (достатній, середній, низький), діагностичний інструментарій для дослідження сформованості готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження, відповідно до розроблених критеріїв і показників; *уточнено* сутність поняття «готовність майбутнього вчителя початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження» як інтегративного утворення, що містить сукупність особистісних якостей, психолого-педагогічних знань і вмінь, які вможливають провадження майбутньої професійної діяльності в просторі початкової школи, що спрямована на виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження;

– *подальшого розвитку* набули форми й методи підготовки майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження.

Практичне значення результатів дослідження аргументоване розробленням навчально-методичного забезпечення для підготовки майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження, зокрема: навчально-методичних посібників «Фізіологія людини у дослідах» та «STEM – освітній тренд Нової української школи», робочих програм навчальних дисциплін «Основи валеології», «Методика формування і збереження здоров'я»; упровадженням в окремі теми навчальних дисциплін «Основи медичних знань та охорони здоров'я», «Біологія і екологія» тематичних завдань та ситуацій, зорієнтованих на формування готовності

майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження. Матеріали дослідження можуть бути використані на практичних заняттях із фахових навчальних дисциплін у закладах вищої освіти, під час написання студентами курсових і кваліфікаційних робіт; учителями Нової української школи, викладачами-практиками ЗВО в процесі професійної підготовки бакалаврів (спеціальність 013 «Початкова освіта»).

Результати дослідження **впроваджено** в освітній процес Волинського національного університету імені Лесі Українки (довідка № 03-28/01/3130а від 01.12.2020 р.), КЗВО «Луцький педагогічний коледж» (довідка № 489 від 01.12.2020 р.), Володимир-Волинського педагогічного фахового коледжу імені А. Ю. Кримського (довідка № 334/01-07/20 від 01.12.2020 р.), КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» (довідка № 01-13/633 від 02.12.2020 р.), Криворізького державного педагогічного університету (довідка № 09/1-497/3 від 04.12.2020 р.).

Особистий внесок автора. У праці [2] розроблено інноваційні моделі та здоров'язбережувальні технології навчання під час вивчення природничих і математичних дисциплін у ЗВО й у загальній середній освіті; у статті [6] виконано компонентно-структурний аналіз феномену «готовність майбутнього вчителя початкової школи до виховання культури здоров'язбереження молодших школярів»; тези [9] презентують експрес-оцінювання фізичного здоров'я молодших школярів, [10] – опис адаптаційних можливостей молодших школярів.

Апробація результатів дослідження. Основні положення й результати пошуку оприлюднено на науково-практичних конференціях різних *рівнів*: *міжнародних* – «Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень» (Луцьк, 2017), «Шевченківська весна: досягнення біологічної науки / BIOSCIENCE ADVANCES» (Київ, 2017), «Chorobycywilizacyjneasty lzycia» Katedra Kultury Fizycznej i Fizjoterapijanstwowej Szkoły Wyzszejim. Papieza Jana Pawła II» (Białej Podlaskiej, Польща, 2017), «*Освіта і наука у мінливому світі*» (Дніпро, 2020); *усеукраїнських* – «Громадське здоров'я: проблеми та перспективи розвитку» (Остріг, 2018), «*Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку*» (Переяслав, 2020). Матеріали дослідження обговорено на засіданнях кафедри теорії і методики початкової освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (2019 – 2020 рр.).

Публікації. Основні результати представлено у 12 публікаціях, із них: 2 навчально-методичні посібники, 5 статей у фахових виданнях України та в іноземних наукових періодичних виданнях, 5 публікацій у збірниках матеріалів наукових конференцій.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається з анотацій українською й англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (264 найменування, із них 49 іноземною мовою), 7 додатків. Загальний обсяг роботи становить 320 сторінок, зокрема основного тексту – 176 сторінок. Дослідження містить 16 таблиць і 9 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** аргументовано актуальність задекларованої проблеми, зв'язок із науковими темами, сформульовано мету, завдання, окреслено об'єкт, предмет, методи наукового пошуку, викладено наукову новизну, теоретичне й практичне значення одержаних результатів, описано особистий внесок здобувача, подано відомості про впровадження та апробацію результатів наукового пошуку, структуру й обсяг дисертації.

У першому розділі **«Теоретичні засади формування готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження»** виконано історико-педагогічний аналіз здоров'язбережувального виховання, схарактеризовано феноменологію культури здоров'язбереження, описано готовність майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження як наукову проблему.

На основі аналізу наукових джерел з окресленої проблеми, власного педагогічного досвіду підсумовано, що пріоритетність формування культури здоров'язбереження в професійній підготовці майбутніх учителів початкових класів сприятиме модернізації системи фахової підготовки, відповідального ставлення до власного здоров'я та здоров'я оточення як до найвищої індивідуальної й суспільної цінності, гуманізації культурно-освітнього простору особистості майбутнього фахівця через оновлення здоров'язбережувальних технологій.

Проаналізовано стан опрацювання зазначеної проблеми в науковій літературі й освітній практиці, окреслено термінологічний апарат дослідження. Теоретично обгрунтовано генезу поняття «здоров'язбережувальне виховання» у контексті історичного розвитку, зроблено теоретичний екскурс у сутність здоров'язбереження як соціокультурного феномену. Схарактеризовано коло понять, що відображають сутнісну основу дослідження, серед яких – «здоров'я», «здоров'язбереження», «культура здоров'язбереження», «сприяння здоров'ю» («healthpromotion»); проаналізовано основні аспекти здоров'язбереження.

Досліджено науково-педагогічні підходи до проблеми здоров'язбереження у вітчизняних і зарубіжних джерелах. На основі порівняльного аналізу виокремлено основні дефініції понять, що пов'язані з педагогічним контекстом порушеного питання в іноземних науково-педагогічних джерелах: «healthpromotion» – процес формування здорового способу життя, відповідальної поведінки за своє здоров'я та здоров'я інших; пропаганда, популяризація здорового способу життя, що полягає в поширенні політики сприяння здоров'ю, створенні здоров'язбережувального середовища, розвитку партнерської взаємодії, особистісних навичок і підвищенні рівня доступності медичних послуг з охорони здоров'я.

Готовність до здоров'язбережувальної педагогічної діяльності потрактована як соціально-професійна позиція вчителя, що охоплює світоглядні позиції, переконавання, усвідомлення суспільного обов'язку й громадянської відповідальності за формування особистості молодшого школяра, інтелектуальну

активність і потребу в здоров'ятворчій та екологічній самоосвіті, захопленість педагогічною роботою, організаторські здібності. Готовність майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження витлумачена як інтегративне утворення, що містить сукупність особистісних якостей, психолого-педагогічних знань і вмінь, які вможливають провадження майбутньої професійної діяльності в просторі початкової школи, що спрямована на виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження.

У другому розділі **«Організаційно-методичні основи формування готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження»** визначено компоненти, критерії, показники й рівні сформованості досліджуваного феномену; розроблено модель, обґрунтовано педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження.

Із позицій структурно-компонентного аналізу виокремлено компоненти готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження: мотиваційно-особистісний, когнітивний, операційно-діяльнісний.

Мотиваційно-особистісний компонент готовності слугує базисом підготовленості майбутнього вчителя початкової школи в психолого-педагогічній, пізнавальній та особистісній сферах; акумулює ціннісно-сміслові самовизначення особистості, мотиваційно-ціннісне ставлення до власного здоров'язбереження й здоров'язбережувальної професійно-педагогічної діяльності. Мотиваційно-ціннісний складник готовності майбутніх учителів початкових класів до провадження здоров'язбережувальної діяльності, спрямованої на виховання культури здоров'язбереження молодших школярів, відображає наявність позитивної емоційної налаштованості студентів на здоров'язбережувальну діяльність і передбачає формування в майбутніх педагогів активної життєвої та професійної позиції у сфері здоров'язбереження. Пізнавальні мотиви представлені у вигляді прагнень до постійного розвитку своїх знань, спрямованості на вивчення теоретичних і методичних проблем здоров'язбережувальної освіти, на оволодіння способами проектування ситуацій виховання культури здоров'язбереження молодшого школяра. Особистісні мотиви впливають на процес самореалізації особистості під час підготовки до зазначеної діяльності. Мотиви професійно-творчих досягнень виявляються у вигляді прагнень до вивчення, узагальнення й використання педагогічного досвіду, накопичення методичного матеріалу для вдосконалення здоров'язбережувальної освіти.

Когнітивний компонент віддзеркалює специфіку здоров'язбережувальної компетентності майбутнього вчителя початкової школи, що базоване на системі психолого-педагогічних, предметних і спеціальних знань, загальнометодичних та спеціальних методичних знань, розуміння студентами важливості процесу виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження. Когнітивний

компонент досліджуваного феномену потрібно реалізувати як на основі знань здоров'язбережувальної педагогіки, так і на підставі створення полісуб'єктної середовищної взаємодії (учитель – учень – батьки) в умовах початкової школи. Когнітивний компонент готовності майбутнього вчителя початкової школи до виховання культури здоров'язбереження молодших школярів залежить від рівня опанування ним системи знань для забезпечення практичної реалізації завдань професійної здоров'язбережувальної діяльності.

Операційно-діяльнісний компонент уможливило безпосереднє розв'язання теоретичних і практичних проблем у сфері здоров'язбереження молодших школярів, передбачає сформованість рефлексивних, комунікативних, організаційних умінь і навичок майбутньої професійно-педагогічної здоров'язбережувальної діяльності; активізацію вольової сфери особистості; удосконалення вмінь та навичок у галузі самопізнання, саморозвитку; розуміння творчої природи професійно-педагогічної діяльності й розвиток педагогічної творчості майбутніх учителів початкової школи. Важливою характеристикою операційного складника зазначеного компонента готовності майбутнього вчителя початкової школи до виховання культури здоров'язбереження молодших школярів є здатність до усвідомленої саморегуляції, самовдосконалення як почуття власної компетентності й ефективності в процесі здоров'язбереження та організації середовища початкової школи на його основі. Виокремлено критерії оцінювання досліджуваного феномену: *спонукально-мотиваційний, пізнавально-інформаційний, рефлексивно-поведінковий*. Якісний аналіз ознак критеріальних характеристик дав змогу визначити вихідні рівні сформованості готовності студентів до виховання культури здоров'язбереження молодшого школяра: низький (репродуктивний), середній (продуктивний), достатній (пошуково-творчий).

Теоретично обґрунтовано педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження: забезпечення позитивної мотивації студентів до провадження здоров'язбережувальної професійної діяльності в просторі початкової школи; організація освітнього процесу закладу вищої освіти за принципами природодоцільності, культуродоцільності з позиції здоров'язбережувальної особистісно орієнтованої педагогіки, інтеграції освітніх курсів і запровадження систем емпіричного навчання; активізація використання в процесі фахової підготовки майбутніх учителів початкової школи інтерактивних методів навчання, спрямованих на виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження.

Розроблено модель формування готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження, що уможливило чітке цілеспрямоване формування досліджуваної якості, постаючи як сукупність взаємопов'язаних блоків: цільового, теоретико-методологічного, змістово-технологічного, діагностувально-результативного (рис. 1).

Цільовий блок (цілевизначення) акумулює наявність конкретної мети – формування готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в

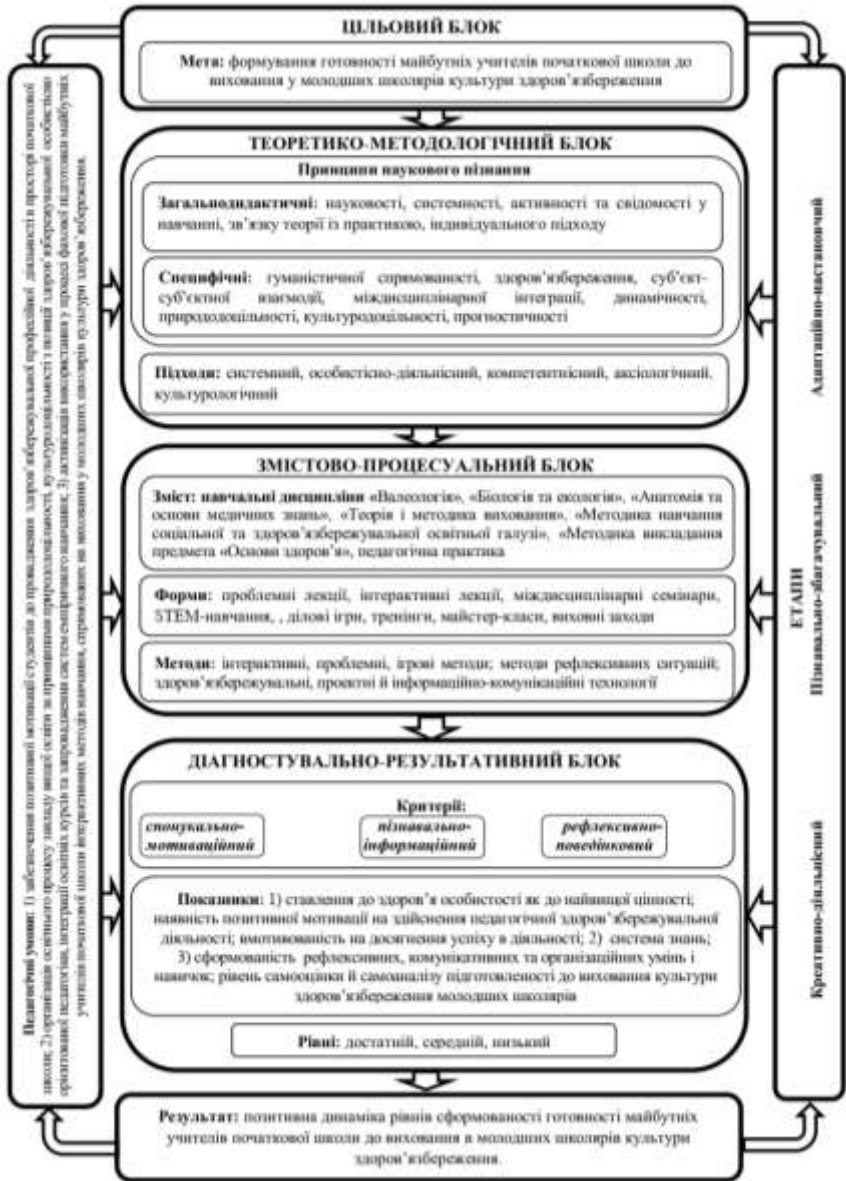


Рис. 1. Модель формування готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження

молодших школярів культури здоров'язбереження. Доцільність такої мети зумовлена сучасними тенденціями професійної підготовки, що репрезентовано в соціальному замовленні держави на підготовку компетентного вчителя, здатного до створення середовища початкової школи, яке спрямоване на виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження та потреб студентів у поглибленні власного здоров'язбережувального досвіду, його поширення на суб'єктів майбутньої професійної діяльності.

Обґрунтування *теоретико-методологічного блоку* моделі досліджуваного процесу передбачає окреслення методологічних підходів (системний, особистісно-діяльнісний, компетентнісний, аксіологічний) і принципів (загальнодидактичні (науковості, системності, активності та свідомості в навчанні, зв'язку теорії з практикою, індивідуального підходу), специфічні (гуманістичної спрямованості, здоров'язбереження, суб'єкт-суб'єктної взаємодії, міждисциплінарної інтеграції, динамічності, природодоцільності, культуродоцільності, прогностичності)), взаємозв'язок яких забезпечує ефективну організацію підготовки майбутнього вчителя до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження.

Змістово-процесуальний блок моделі формування готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження презентує педагогічні умови, етапність їх упровадження (адаптаційно-настановчий, пізнавально-збагачувальний, креативно-діяльнісний), а також зміст (навчальні дисципліни, педагогічна практика), форми й методи реалізації модельованого процесу.

Діагностувально-результативний блок моделі акумулює її структурні складники (критерії, показники вияву, рівні), що дають змогу цілісно дослідити ефективність процесу формування готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження та його діагностичного інструментарію.

У третьому розділі **«Дослідницько-експериментальна перевірка ефективності педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження»** досліджено реальний стан сформованості готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження на констатувальному етапі педагогічного експерименту, імплементовано педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження на формувальному етапі педагогічного експерименту та доведено їхню ефективність.

На констатувальному етапі педагогічного експерименту з'ясовано стан сформованості готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження в сучасній практиці закладів вищої освіти. Результати констатувального зрізу щодо вихідних рівнів сформованості готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження засвідчили, що за

спонукально-мотиваційним критерієм 1,7 % студентів ЕГ і 1,8 % КГ мають достатній рівень сформованості досліджуваного феномену; пізнавально-інформаційний критерій – відповідно 1,4 % в ЕГ та КГ; процесуально-операційний критерій – 1,7 % в ЕГ й 1,3 % – КГ. Інші рівневі дані такі: спонукально-мотиваційний критерій – низький рівень: ЕГ – 63,9 %, КГ – 63,6 %; середній рівень: ЕГ – 34,4 %, КГ – 34,6 %; пізнавально-інформаційний критерій – низький рівень: ЕГ – 64,6 %, КГ – 65,0 %; середній рівень: ЕГ – 34,0 %, КГ – 33,6 %; рефлексивно-поведінковий критерій – низький рівень: ЕГ – 64,9 %, КГ – 65,0 %; середній рівень: ЕГ – 33,3 %, КГ – 33,6 %. Статистично доведено, що домінантним рівнем сформованості готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження є низький рівень.

На формувальному етапі педагогічного експерименту експериментально перевірено ефективність педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження в процесі їх поетапної реалізації в освітньому процесі ЗВО на адаптаційно-настановчому, пізнавально-збагачувальному й креативно-діяльнісному етапах.

Адаптаційно-настановчий етап був спрямований на активізацію мотиваційної сфери майбутніх учителів початкової школи щодо зміцнення та збереження здоров'я, формування ціннісних орієнтацій стосовно власного здоров'я і здоров'я здобувачів початкової освіти, професійної спрямованості особистості студентів до провадження майбутньої здоров'язбережувальної педагогічної діяльності (перша педагогічна умова). Змістовий ресурс експериментальної роботи був реалізований у процесі викладання навчальних дисциплін «Фізична культура», «Біологія та екологія», «Анатомія та основи медичних знань», «Теорія і методика виховання», позааудиторних форм фізкультурно-оздоровчої діяльності студентів (заняття в спортивних секціях) і роботи інституту кураторства. Це слугує суттєвим стимулом і провідним чинником щодо професійного зростання й самовдосконалення через використання інформаційних джерел, дистанційних платформ (інтернет-ресурс, стартап-проект «Відеолекторій зі здоров'язбереження»), активними користувачами яких є сучасні студенти (мотиваційні ролики здоров'язбережувальної спрямованості, навчальні кінофільми, відеолекції провідних учених світу), дотримання вільної атмосфери полілогу (прикладі життєвих ситуацій, STEM-лайфхаки для сучасного вчителя); створення власного мотиваційного ролика («Вибирай здоровий спосіб життя», «Здоровим бути модно» та ін.), досягнення синергії, узгодженої взаємодії роботи мікрогруп.

На пізнавально-збагачувальному етапі освітній процес закладу вищої освіти організований за принципами природодоцільності, культуродоцільності з позиції здоров'язбережувальної особистісно орієнтованої педагогіки, інтеграції освітніх курсів і запровадження систем емпіричного навчання, де домінував розвиток когнітивного компонента досліджуваного феномену (друга педагогічна умова). Зокрема, у площині здоров'язбереження під час вивчення теми «Здоровий спосіб

життя» (курс «Валеологія») студенти ознайомлюються з такими поняттями: здоровий спосіб життя; раціональне харчування; рухова активність і загартовування; дотримання режиму дня; особиста гігієна; психічна рівновага й саморозвиток. Більш глибокому усвідомленню студентами цінності здоров'я, необхідності здоров'язбережувальної професійної діяльності, спрямованої на виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження, сприяло посилення інформаційного наповнення деяких дисциплін («Педагогіка», «Теорія і методика виховання», «Основи педагогічної майстерності», «Методика навчання соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі»). Крізь призму міждисциплінарності, засадничих постулатів природодоцільності (обов'язковий аналіз біологічних закономірностей розвитку молодших школярів), культуродоцільності (ціннісне ядро змісту здоров'язбережувального виховання) забезпечено систематизацію й поглиблення знань і вмінь майбутніх учителів початкової школи та практичного досвіду реалізації ключових завдань здоров'язбереження молодших школярів у початковій ланці освіти через ресурс емпіричного навчання. В основу покладено ідею психологічної зрілості й соціальних ролей, а також характерологічні ознаки емпіричного навчання (дія, рефлексія, феноменологічний атрибут, суб'єктивний людський досвід). Для цього етапу характерне критичне осмислення майбутніми вчителями початкової школи категорій, закономірностей, технологій формування культури здоров'я індивіда та особливостей виховання в молодшому шкільному віці. Докладено зусиль до стимулювання вияву в студентів власної здоров'язбережувальної позиції, що забезпечене через створення ситуацій вибору, успіху.

Креативно-діяльнісний етап передбачав активізацію використання в процесі фахової підготовки майбутніх учителів початкової школи інтерактивних форм і методів навчання (інтерактивні заняття «Здоров'я – найбільше благо», інтерактивні вправи («Уявний мікрофон», «Карусель» тощо)), здоров'язбережувальні технології взаємодії (ділові, рольові, організаційні ігри, тренінги та ін.), що спрямовані на виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження. Наприклад, на завершення вивчення теми «Здоровий спосіб життя» із курсу «Методика викладання предмета «Основи здоров'я» в експериментальних групах, з огляду на досягнення попереднього етапу, міждисциплінарні зв'язки, проведено інтерактивне заняття під девізом: «Здоров'я – найбільше благо», мета якого – сформувати в майбутніх учителів початкової школи поняття про здоровий спосіб життя, сприяти активному усвідомленню необхідності берегти здоров'я; удосконалювати навички аналізу, уміння працювати в групах, оцінювати інформацію; виховувати почуття відповідальності за збереження здоров'я.

Ефективним засобом підготовки на цьому етапі стало моделювання практико-імітаційних ситуацій, ділові, імітаційні ігри, розроблення й захист творчих проєктів із формування культури здоров'язбереження молодшого школяра, сценарії майстер-класів із використанням здоров'язбережувальних технологій: «Психогімнастика», «Імунна гімнастика», «Дихальна гімнастика», «Ароматерапія», «Фітотерапія», «Арт-терапія (пісочна терапія, кольоротерапія,

музикотерапія, ізотерапія)», «Фітотерапія», «Сміхотерапія», що передбачало використання всього багажу знань і вмінь, опанованих на попередніх етапах.

За результатами формувального етапу педагогічного експерименту підсумовано, що в експериментальній групі, порівняно з контрольною, виявлено суттєві позитивні зміни в показниках рівнів сформованості готовності студентів до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження (рис. 2).

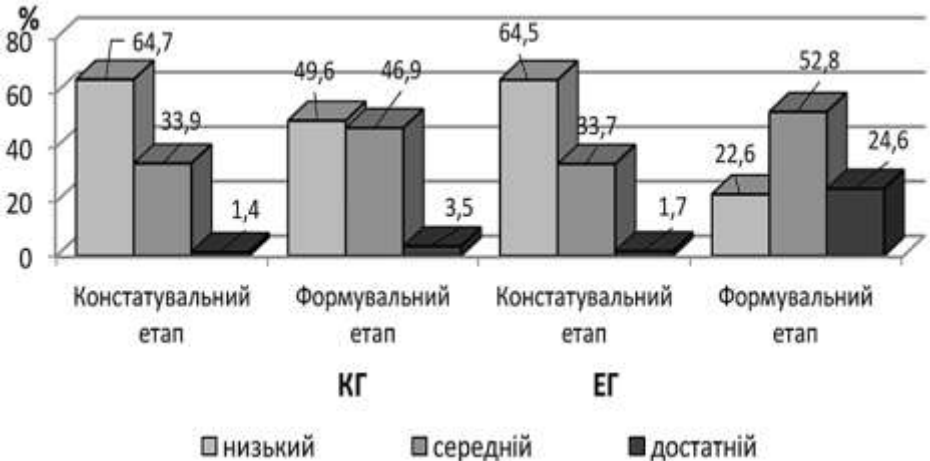


Рис. 2. Порівняння рівнів сформованості готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження до та після формувального етапу педагогічного експерименту

Таблиця 1

Результати статистичної перевірки
(формувальний етап педагогічного експерименту)

Критерій	Значення $\chi^2_{\text{спл}}$	$\chi^2_{\text{крит}}$	
		$P=0,05$	$P=0,01$
Спонукально-мотиваційний	78,8650	5,991	9,21
Пізнавально-інформаційний	78,8848		
Рефлексивно-поведінковий	77,9731		
Загальний рівень сформованості готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження	75,7076		

Вірогідність результатів проведеної експериментальної роботи й достовірність експериментальних даних визначені з використанням непараметричного критерію Пірсона (табл. 1) і методу кореляційного аналізу. Позитивна динаміка в розрізі констатувального та прикінцевого етапів засвідчує експериментальне підтвердження результативності розробленої моделі та запроваджених педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження.

Результати педагогічного експерименту узагальнено й систематизовано, виконано їх кількісний і якісний аналіз, сформульовано висновки. Отримані результати підтвердили доцільність і результативність запропонованих педагогічних умов і моделі формування готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження, а також засвідчили, що окреслені завдання виконано і мету дослідження досягнуто.

ВИСНОВКИ

1. Досліджено стан опрацювання проблеми готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження в науковій літературі та освітній практиці, з'ясовано сутність основних понять: «здоров'я», «здоров'язбереження», «культура здоров'я», «культура здоров'язбереження». Поняття «здоров'я» потрактоване як стан повного фізичного, духовного й соціального благополуччя, динамічний стан організму, що вирізняється високим енергетичним потенціалом, оптимальними адаптаційними реакціями на зміни довкілля, забезпечуючи гармонійний фізичний, психоемоційний і соціальний розвиток особистості, її активне довголіття, повноцінне життя, ефективну протидію захворюванням. Культура здоров'я витлумачена як складник загальної культури особистості, що забезпечує належний рівень знань, умінь, навичок щодо формування, збереження, відтворення та зміцнення власного здоров'я, засвідчує високий рівень культури поведінки стосовно навколишнього середовища й здоров'я оточення. Здоров'язбереження – комплекс дій і заходів учасників взаємодії в початковій школі для цілісного розв'язання проблеми збереження й зміцнення фізичного, духовного, соціального здоров'я учнів, формування їхньої здоров'язбережувальної компетентності. Культура здоров'язбереження в освітньому процесі представлена як комплекс дій і заходів учасників взаємодії для цілісного розв'язання проблеми збереження й зміцнення фізичного, духовного, соціального здоров'я учнів, що реалізують в здоров'язбережувальній діяльності; спосіб творчої самореалізації особистості вчителя в різних видах здоров'язбережувальної діяльності. Поняття «готовність майбутнього вчителя початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження» інтерпретоване як інтегративне утворення, що містить

сукупність особистісних якостей, психолого-педагогічних знань і вмінь, які вможливають провадження майбутньої професійної діяльності в просторі початкової школи, що спрямоване на виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження.

2. Визначено компоненти, критерії, показники, схарактеризовано рівні сформованості готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження. Компонентну структуру досліджуваного феномену утворюють мотиваційно-особистісний, когнітивний, операційно-діяльнісний компоненти. Серед критеріїв оцінювання сформованості готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження виокремлено такі: спонукально-мотиваційний, пізнавально-інформаційний, рефлексивно-поведінковий. Якісний аналіз ознак критеріальних характеристик дав змогу визначити вихідні рівні сформованості готовності студентів до виховання культури здоров'язбереження молодшого школяра: низький (репродуктивний), середній (продуктивний), достатній (пошуково-творчий).

Виявлено реальний стан сформованості готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження в сучасній практиці закладів вищої освіти на констатувальному етапі педагогічного експерименту. Результати констатувального зрізу щодо вихідних рівнів сформованості готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження засвідчили, що за спонукально-мотиваційним критерієм 1,7 % студентів ЕГ й 1,8 % КГ мають достатній рівень сформованості досліджуваного феномену; пізнавально-інформаційний критерій – відповідно в 1,4 % ЕГ та КГ; процесуально-операційний критерій – 1,7 % в ЕГ й 1,3 % – КГ. Інші рівневі дані такі: спонукально-мотиваційний критерій – низький рівень: ЕГ – 63,9 %, КГ – 63,6 %; середній рівень: ЕГ – 34,4 %, КГ – 34,6 %; пізнавально-інформаційний критерій – низький рівень: ЕГ – 64,6 %, КГ – 65,0 %; середній рівень: ЕГ – 34,0 %, КГ – 33,6 %; рефлексивно-поведінковий критерій – низький рівень: ЕГ – 64,9 %, КГ – 65,0 %; середній рівень: ЕГ – 33,3 %, КГ – 33,6 %. Статистично доведено, що домінантним рівнем сформованості готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження є низький рівень.

3. Виокремлено й обґрунтовано педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження: забезпечення позитивної мотивації студентів до провадження здоров'язбережувальної професійної діяльності в просторі початкової школи; організація освітнього процесу закладу вищої освіти за принципами природодоцільності, культуродоцільності з позиції здоров'язбережувальної особистісно орієнтованої педагогіки, інтеграції освітніх курсів і запровадження систем емпіричного навчання; активізація використання в процесі фахової підготовки майбутніх учителів початкової школи інтерактивних

методів навчання, спрямованих на виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження.

Розроблено модель формування готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження, що складається з чотирьох блоків (цільовий, теоретико-методологічний, змістово-процесуальний, діагностувально-результативний), для кожного з яких характерні локальні можливості, водночас їхній взаємозв'язок віддзеркалює єдність етапів (адаптаційно-настановчий, пізнавально-збагачувальний, креативно-діяльнісний), педагогічних умов, змісту, форм і методів реалізації модельованого процесу, що вможливує чітке цілеспрямоване формування досліджуваного феномену.

Унаслідок експериментальної перевірки педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження, за результатами формувального етапу педагогічного експерименту підсумовано, що достатній рівень сформованості в КГ зріс лише на 2,1 %, водночас в ЕГ збільшився на 22,9 %; середній рівень сформованості готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження в КГ зріс на 13,0 %, а в ЕГ – на 19,1 %; низький рівень сформованості готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження в КГ знизився на 15,1 %, а в ЕГ – на 41,9 %. Вірогідність результатів проведеної експериментальної роботи й достовірність експериментальних даних визначені з використанням непараметричного критерію Пірсона та методу кореляційного аналізу. Результати формувального етапу педагогічного експерименту доводять доцільність й ефективність педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження.

4. Підготовлено й упроваджено в освітню практику ЗВО навчально-методичне забезпечення для підготовки майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження, що охоплює матеріали навчально-методичних посібників «Фізіологія людини у дослідках» та «STEM – освітній тренд Нової української школи», робочих програм навчальних дисциплін «Основи валеології», «Методика формування і збереження здоров'я»; доповнення окремих тем навчальних дисциплін «Основи медичних знань та охорони здоров'я», «Біологія і екологія» тематичними завданнями й ситуаціями, зорієнтованими на формування готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження.

Дослідження не вичерпує всіх аспектів окресленої проблеми. Перспективи подальших наукових розвідок спонукають до розроблення змісту, форм, методів, технологій, умов і засобів підготовки майбутнього вчителя до виховання культури здоров'язбереження школярів у системі неперервної педагогічної освіти, з огляду на вітчизняні та світові здоров'язбережувальні тенденції.

Опубліковані праці, що відображають основні наукові результати дисертації

Навчально-методичні посібники

1. Цибульська, О. В. (2019). *Фізіологія людини у дослідях*. Володимир-Волинський: ВВПК.
2. Цибульська, О. В., & Патріарх, Ю. М. (2019). *STEM – освітній тренд Нової української школи*. Володимир-Волинський: ВВПК.

Статті у фахових наукових виданнях України та в іноземних періодичних виданнях

3. Цибульська, О. В. (2019). Деякі аспекти готовності майбутніх учителів до виховання в учнів початкової школи культури здоров'язбереження. *Наукові записки Серія: Педагогічні науки*, 186, 221–224 (3 міжнар. наук. бази).
4. Цибульська, О. В. (2019). Історико-педагогічний аналіз здоров'язбережувального виховання дитини. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Педагогічні науки*, 19, 20–27 (2 міжнар. наук. бази).
5. Цибульська, О. В. (2019). Сутнісні характеристики базових понять проблеми культури здоров'язбереження. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*, 6, 301–309 (6 міжнар. наук. баз).
6. Цибульська, О. В., & Пріма, Р. М. (2020). Компонентно-структурний аналіз феномену «готовність майбутнього вчителя початкової школи до виховання культури здоров'язбереження молодших школярів». *Молодь і ринок*, 6–7 (185–186), 37–42 (2 міжнар. наук. бази).
7. Tsybulska, O. (2020). Socio-cultural phenomenon of healthcare and its place in the system of pedagogical categories. *KELM*, 1, 187–197 (4 міжнар. наук. бази).

Опубліковані праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

8. Цибульська, О. В. (2017). *Показники фізичного розвитку молодших школярів м. Володимир-Волинський*. Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції студентів і аспірантів «Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень». Луцьк: СЛУ ім. Лесі Українки.
9. Цибульська, О. В., & Дмитроца, О. Р. (2017). *Експрес-оцінка фізичного здоров'я молодших школярів, котрі проживають на радіоактивно забрудненій території*. Матеріали XV Міжнародної наукової конференції студентів та молодих вчених «Шевченківська весна: досягнення біологічної науки / BIOSCIENCE ADVANCES». Київ: КНУ ім. Т. Шевченка.
10. Цибульська, О. В., Дмитроца, О. Р., Швайко, С. Є., & Поручинський, А. І. (2018). *Оцінка адаптаційних можливостей молодших школярів залежно від системи підготовки до навчання*. Матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Громадське здоров'я: проблеми та перспективи розвитку». Острів: Національний університет «Острозька академія».
11. Цибульська, О. В. (2020). *Актуалізація проблеми підготовки майбутніх учителів до формування в учнів початкової школи культури здоров'язбереження*.

Матеріали II Міжнародної наукової конференції «Освіта і наука у мінливому світі: проблеми та перспективи розвитку». Дніпро: Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара.

12. Цибульська, О. В. (2020). *До питання культури здоров'язбереження у професійній підготовці майбутнього вчителя початкових класів*. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку». Переяслав: Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди.

АНОТАЦІЇ

Цибульська О. В. Формування готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання у молодших школярів культури здоров'язбереження. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Хмельницький національний університет, Міністерство освіти і науки України, Хмельницький, 2021.

У роботі представлено результати теоретико-експериментального дослідження формування готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження. Науково обґрунтовано сутність і структуру феномену «готовність майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження»; уточнено базисні поняття «здоров'язбереження», «здоров'язбережувальна діяльність», «здоров'язбережувальна компетентність», «культура здоров'язбереження»; визначено компоненти, критерії й показники, схарактеризовано рівні готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження; спроектовано модель, аргументовано й експериментально перевірено ефективність педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання в молодших школярів культури здоров'язбереження.

Ключові слова: готовність, виховання, здоров'язбережувальна професійна діяльність, культура здоров'язбереження, модель, молодший школяр, педагогічні умови.

Цибульская Е. В. Формирование готовности будущих учителей начальной школы к воспитанию у младших школьников культуры здоровьесбережения. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Хмельницкий национальный университет, Министерство образования и науки Украины, Хмельницкий, 2021.

В работе представлены результаты теоретико-экспериментального исследования формирования готовности будущих учителей начальной школы к воспитанию у младших школьников культуры здоровьесбережения. Научно обосновано сущность и структуру феномена «готовность будущих учителей начальной школы к воспитанию у младших школьников культуры здоровьесбережения»; уточнены базовые понятия «здоровьесбережение», «здоровьесберегающая деятельность», «здоровьесберегающая компетентность», «культура здоровьесбережения».

Определены структурные компоненты готовности будущих учителей начальной школы к воспитанию у младших школьников культуры здоровьесбережения: мотивационно-личностный, когнитивный, операционно-деятельностный. Критериями определенных компонентов исследуемого феномена являются: побудительно-мотивационный, познавательно-информационный, рефлексивно-поведенческий. Качественный анализ признаков критериальных характеристик позволил определить исходные уровни сформированности готовности студентов к воспитанию у младших школьников культуры здоровьесбережения: низкий (репродуктивный), средний (продуктивный), достаточный (поисково-творческий).

В диссертации впервые разработана и представлена модель, структурная ориентированность которой обозначена в компонентах, объединенных в блоки (целевой, теоретико-методологический, содержательно-технологический, диагностико-результативный), что позволяет создать целенаправленный процесс формирования исследуемого профессионального качества будущего учителя. Теоретически обосновано и экспериментально проверено эффективность педагогических условий формирования готовности будущих учителей начальной школы к воспитанию у младших школьников культуры здоровьесбережения: обеспечение положительной мотивации студентов на осуществление здоровьесберегающей профессиональной деятельности в пространстве начальной школы; организация образовательного процесса учреждения высшего образования на принципах природосообразности, культуросообразности с позиции здоровьесберегающей лично-ориентированной педагогики, интеграции образовательных курсов и внедрение систем эмпирического обучения; активизация использования в процессе профессиональной подготовки будущих учителей начальной школы интерактивных методов обучения, направленных на воспитание у младших школьников культуры здоровьесбережения.

Доказана возможность и целесообразность педагогической направленности анализируемого процесса, комплексно реализуемого на адаптационно-установочном, познавательно-обогатительном, креативно-деятельностном этапах. Полученные результаты педагогического эксперимента подтвердили эффективность предложенных педагогических условий формирования готовности будущих учителей начальной школы к воспитанию у младших школьников культуры здоровьесбережения и позволили сделать вывод: цель исследования достигнута, задачи выполнены.

Ключевые слова: готовность, воспитание, здоровьесберегающая профессиональная деятельность, культура здоровьесбережения, модель, младший школьник, педагогические условия.

Tsibulska O. V. Forming the readiness of future primary school teachers to educate younger students in the culture of health. – Manuscript.

Thesis for a Candidate's Degree in Pedagogical Sciences. Specialty 13.00.04 – Theory and Methods of Professional Education. – Khmelnytskyi National University, Ministry of Education and Science of Ukraine. – Khmelnytskyi, 2021.

The thesis highlights the results of theoretical and experimental study on the development of future primary school teachers' readiness to cultivate younger pupils' culture of health promotion. It scientifically justifies the essence and structure of the phenomenon of «future primary school teachers' readiness to cultivate younger pupils' culture of health promotion» and specifies such basic concepts as «health», «health promotion activities», «health promotion competence». Besides, the thesis determines and describes the components, criteria, indicators and levels of future primary school teachers' readiness to cultivate younger pupils' culture of health promotion. Finally, the thesis presents the author's model, proves and experimentally verifies the efficiency of pedagogical conditions for developing future primary school teachers' readiness to cultivate younger pupils' culture of health promotion.

Keywords: readiness, upbringing, health promotion activity, culture of health promotion, model, younger pupil, pedagogical conditions.

Підписано до друку 05.03.2021.
Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 0,9.
Наклад 100 прим. Замовлення № 54.
Віддруковано з оригінал-макета замовника.
Друк: «Термінова поліграфія»
29000, м. Хмельницький, вул. Степана Бандери, 63.
Свідоцтво про внесення до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК 4164 від 23.09.2011 р.